სტამბა და რედაქცია:
ტფილისი, სასახლის ქუჩა, სათავად-აზნაურო ქარვასლა.
ხელის-მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართვენ რედაქციას დილის 10 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე და „წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიას.
ხელმოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ჰბეჭდავს.
პირის-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველ-დღე.
ტელეფონი № 363.

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური სახალხო გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან
თითო ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კ. მეოთხეზე 4 კაპ.

Типографія и Редакція
„ЦНОБИСЪ ПУРЦЕЛИ“
Тифлисъ, Дворцовая д. Дворянства
Телефонъ № 363.

17 მაისს, საღამოს 7 საათზე, სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში დანიშნულია
ჩვეულებრივი წლიური კრება
„შუამავლისა“
კრებას წარედგინება განსახილველად წლიური ანგარიში ამხანაგობის საქმეებისა, სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა 1898 წლისა და ცალკე მოხსენებანი შესახებ ამხანაგობის ზოგიერთი საქმეებისა
წევრთ ამხანაგობისას არ გაეგზავნებათ ცალკე მოწვევის ბარათები.

„კრებულის“ რედაქციისაგან
„კრებულის“ № IX-ის (მაისის) დაბეჭდვა აკაკის ავადმყოფობის გამო დაგვიანდა და მხოლოდ ამ თვის უკანასკნელ რიცხვებში გამოვა. (3 2)

შპალერების საწყობი
ი. გ. მელიქიშვილისა
ტფილისი, სასახლის ქ. სათავ.-აზნ. სახლი № 102
ყოველთვის იშოვება მრავალი ხარისხის შპალერი
ფასი ყველაფერზე იაფია
შპალერი თვითო ნაჭერი 8 კაპ. მოყოლებული 20 მანათამდე
ოთახ-დარბაზების მოსართავი და გასაწყობი სამკაულები.
Депо обоевъ
І. Г. МЕЛИКОВА
Тифлисъ, Дворцовая ул., д. Грузинскаго Дворянства (бывш. Арцруни) № 102, около муз. магаз. ЛАНКО. (100 4)

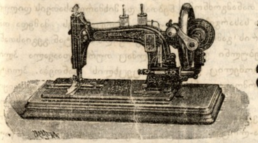

ურიცხვი რიცხვი
საკერავი მაშინებისა
ყოველგვარი სისტემისა და ყოველგვარი ხარისხისა, როგორც საშინაოდ ოჯახში სახმარებლად, აგრეთვე სხვა-და-სხვა სახელოსნოებისათვის.
პირველი ხარისხოვანი და საგანგებო
ველოსიპედები
(ოვით-მავალა)
ინგლისის, საფრანგეთის და გერმანეთის ქარხნებიდან
ყველაფერი იყიდება შეღავათიანის ფასით
✦ ფასის გადახდა ნაწილ-ნაწილად შეიძლება ✦
ყველაფერი, რაც-კი ამ სავაჭრო სახლიდან გაიყიდება, მკვიდრი და მაგარია, რაშიაც სრული თავდებობაა
ცენტრალი საწყობი
ს. პ. პავლოვისა
და ამხ.
ტფილისში
ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 6.
ტელეფონი 349
Торговый домъ
С. П. Павлова и К-о
Телефонъ 349
Тифлисъ, Лор.-Меликовская ул. № 6, противъ Правосл. Семин
Богатѣйшій выборъ
Швейныхъ машинъ
и
ВЕЛОСИПЕДОВЪ
(100 24)

წიგნის მაღაზია
მიხეილ გაჩეჩილაძისა
(იგივე „გლეხის“ ამხანაგობისა)
ვაუწყებთ პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ჩვენ გავხსენით დ. ყვირილაში, ჩუბინიძის სახლში
წიგნების და საკანცელარიო ნივთეულობის მაღაზია
მაღაზიაში გვაქვს ყოველ-გვარი ქართული გამოცემანი და სახელმძღვანელოები. ვკისრულობთ აგრეთვე სხვა-და-სხვა წიგნების გამოწერას. ვიღებთ წიგნებს საკომისიოდ გასაყიდათ და აგრეთვე ვაძლევთ ჩვენც ჩვენს გამოცემებს.
მაღაზიასთან გახსნილი გვაქვს წიგნების საკაზმავი სახელოსნო, სადაც მზადდება წიგნები სუფთად, იაფად და სწრაფად.
სოფლის მასწავლებლებს სახელმძღვანელო წიგნები, რვეულები და სხ. დაეთმობათ ძლიერ დაკლებულ ფასად.
მსურველს შეუძლია მოგვმართოს შემდეგის ადრესით:
Квирилы. Книжный магазинъ М. Гачечиладзе. (10—7)

გამოვიდა და იყიდება
წ.-კ. გ. საზოგადოების და ქართველთა ამხან. მაღაზიებში
გლეხი-კაცის ისტორია
ერკმან-შატრიანისა
თარგმანი ივ. მაჩაბარიანისა
ნაწილი პირველი: საერო კრება.
ნაწილი მეორე: სამშობლოს განსაცდელი.
ფასი თითო ნაწილისა სამი აბაზი.
კარგს ქაღალდზე ხუთმეტი შაური.

აქვე იყიდება ი. მაჩაბარიანის თარგმანები
ბრჭყალები,
3 მოქმ. დრამა პოლ ერვიესი. ფასი 30 კ.
იუდითი,
ტრაგედ. 5 მოქმ. ჯიაკომეტისა, ფასი 30 კ.
ვინც ფას-დადებით გაიწერს არა ნაკლებ ხუთი წიგნისა, მანეთზე 30 კაპ. დაეთმობა. (30—20)

წლიური
საზოგადო კრება
„ქართველ ქალთა ამხანაგობის“
წევრთა,
რომელიც დანიშნული იყო 9 მაისისათვის, წევრთა დაუსწრებლობის გამო
შესდგება შაბათს, 16 მაისს.
კრება კანონიერი იქნება, რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს. (5 1)

საჭიროა 50
კარგად დახელოვნებული მეტივე
მდ. კოდორზე (აფხაზეთში) სამუშაოდ
მუშაობა სამს წელიწადს გასტანს.
ვინც იკისრებს მეტივეების შოვნას, ვსთხოვ პირობები წერილით შემოსთვალოს სოხუმში (Сухумъ. Виссаріону Гваліа).
ან და თვითონ მობრძანდეს ადგილობრივვე შესატყობად ყველა პირობებისა.
გზის ხარჯს ჩვენა ვკისრულობთ. (10—8)

განიხვრა და დაფასება
ტყიან მამულებისა
დაფასება სამეურნეო შემოსავლისა
მამულის გეგმის შედგენას და სხ.
კისრულობს ალექსი გრიგოლის ძე სნეჟკოვი, ლაბორატორიის ქუჩა № 26.
Алексѣй Григорьевичъ Снѣжковъ, Лабораторная, № 26. (50—15)

სამკურნალო და ამბულატორია
ს. ბ. თოფურიასი
ქუთაისში.
სამკურნალოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი.
გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან:
ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია. საქირურგიო ავადმყოფობას და სიფილისს ფ. კ. გერრატი.
დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. კოგანი.
20 მაისიდამ—დედათა ავადმყოფობის და აკუშერობის D-r ფ. ბაცევიჩი.
თვალების ავადმყოფობას—ი. კ. ვარშავსკი.
ამბულატორიაში არის კაბინეტი, საქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და საქისთვის.
სამკურნალო დირექტორი ს. ბ. თოფურია.
Лѣчебница С. В. Топуріа въ Кутаисѣ.

ახალი ამბავი

* * * მასწავლებლის დუმბაძის საქმე. გუშინ, 11 მაისს, ტფილისის ოლქის სასამართლომ გაამართლა მასწავლებელი დუმბაძე.

* * * სათავად-აზნაურო საურთიერთო დახმარების კასა. 15 მაისს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის თავმჯდომარეობით მოხდება მაზრის წინამძღოლთა და თავად-აზნაურობის დეპუტატთა სხდომა, სათავად-აზნაურო საურთიერთო დახმარების კასის პროექტის განსახილველად.

* * * რედაქტორის დამტკიცება. ნაფიცი ვექილი ტოპჩიბაშევი დაუმტკიცებიათ „კასპისა“ და „ბაქოს სავაჭრო-სამრეწველო ფურცლის“ რედაქტორად.

* * * † მ. დ. ჩერნოვის სიკვდილი. 9 მაისს, ნაშუადღევის 2 საათზე, გარდაიცვალა ტფილისის პირველ გიმნაზიის ხატვის მასწავლებელი მათე დიმიტრის ძე ჩერნოვი. განსვენებულს ფეხის თითი გასჭრია, სისხლი მოსწამვლია და ამისაგან გამოსალმებია სიცოცხლეს

* * * სამუსიკო-სალიტერატურო საღამო. 9 მაისს, ნაშუადღევის 1 საათზე, ალექსანდრეს სამასწავლებლო ინსტიტუტში გაიმართა სამუსიკო-სალიტერატურო საღამო მრავალ-მხრივი პროგრამით, რომელიც შესდგებოდა სასულიერო და საერო საგალობელთა 12 ნომერიდან, სკრიპკისა, ბალის მუსიკისა და კითხვიდან.

* * * ქალაქის განათება. საბჭოს საფინანსო კომისიამ გადასწყვიტა მიიღოს ქალაქის განათება ქალაქის სამეურნეო გამგეობამ, გამრავლებულ იქმნეს ფარნების რიცხვი 346-მდე და აყვანილ იქმნეს არსებული ხარჯთ-აღრიცხვა 35 ათას მანეთამდე.

* * * მასწ. დუმბაძის საქმე. ოლქის სასამართლომ, რომელიც არჩევს ამ ჟამად მასწავლებელ დუმ-

ბაძის და ქ-ნ კლავდია შმაკოვის საქმეს, მოსთხოვა ექსპერტ-ექიმებს აეხსნათ მათ სასამართლოსთვის— დუმბაძე სრულ ჭკუაზე იყო თუ არა, როცა ბოროტ-მოქმედება ჩაიდინა. ექსპერტებმა ამ კითხვაზე სასამართლოს განუმარტეს, რომ ბ-ნი დუმბაძე ბოროტ-მოქმედების ჩადენის დროს ავადმყოფობდა პირველ-დაწყებით ჭკუიდან შეშლით (paranoia acuta), რომლითაც ეხლაც არის ავადაო. ამ დროს ბრალდებული სასამართლოს დარბაზს გარეთ ჰყავდათ, რომ მოხსენებას ცუდათ არ ემოქმედნა მასზე. შემოიყვანეს თუ არა ის, თავმჯდომარემ გამოუცხადა, რომ იგი ექიმებმა ჭკუიდან შეშლილად იცვნეს. ამის გაგონებაზე დუმბაძე ცუდად გახდა და საჭირო შეიქმნა ექიმების შემწეობა, რაიცა აღმოუჩინეს იქვე მყოფმა ექსპერტებმა ბაბაევმა და პავლოვსკიმ.

⁂ **სამასწავლო გადასახადის მომატება გიმნაზიაში.** ახალ სამოსწავლო წლიდან ტფილისის 1-ლ სავაჟო გიმნაზიაში შემოღებულ იქმნება სამოსწავლო გადასახადად 60 მან. წლიურად, არსებული გადასახადის 50 მანეთის ნაცვლად.

⁂ **ქურდობა.** 9 მაისს, შუადღის 12 საათზე, მაიორის ქვრივის იულია ბულაკოვსკის სახლში (ელისაბედის ქ.) შევიდა ვიღაც უცნობი კაცი და გადასცა ქვრივს—ესა და ეს ქალი სასტუმროში გიხმობსო; ქვრივმა წასვლაზე უარი განაცხადა, გავიდა მეორე ოთახში, რომ ამ ქალისათვის წერილი მიეწერა, და სწორედ ამ დროს უცნობმა მოიტაცა სტოლზე დადებული ოქროს საათი, ღირებული 90 მანეთად და გაიპარა.

⁂ **ყალბი ფქვილის საქმე.** 9 მაისს ბათომში ქუთაისის საოლქო სასამართლოს დროებითმა განყოფილებამ განიხილა ცნობილი ფქვილის საქმე. სახბეტოვიც და სვიმონოვიც სასამართლომ დაენაშავებათ იცნო უვარგის ფქვილის გასაღებაში და მიუსაჯა პირველს სამი თვის სატუსაღო, 500 მანეთის თავდებობის წარდგენით, მეორეს 300 მანეთის ჯარიმა, ხოლო თუ ამ ფულს ვერ გადიხდის, სამი თვის სატუსაღო.

⁂ **მხეცური საქციელი.** 1-ლ მაისს, ქ. ყარსში, რკინის ხიდის მახლობლად მყოფ აბანოში, უნახავთ სამდუღრე ქვაბში შვიდი წლის გოგო, ყარსის მცხოვრების ვართან სეირანოვის ქალის გვამი. 2 მაისს გაუჭრიათ ბავშვის სხეული და დამტკიცებულა, რომ ბალანაზე საზიზღარი ძალ-დატანება უხმარნიათ. სასტიკი გამოძიება სწარმოებს.

⁂ **უბედური შემთხვევა.** 10 მაისს კვირა საღამოს მეტათ სამწუხარო ამბავი მოხდა რკინის გზაზედ. გაქანებულ მატარებელს თავის საცდელათ შემოაჯდა ერთი ყმაწვილი კაცი, რამდენიმე საჟენის შემდეგ გადმოხტომა დააპირა, მაგრამ ბედმა უმტყუნა. გადმოხტომის დროს თავისი ჩოხა წამოედო ვაგონის რკინაზედ. საბრალომ თავი ვერ აიშვა და ვაგონმა ცალი ფეხი გადასჭრა. ცოცხალ-მკვდარი კვირა-ცხოველის ეკლესიამდინ ერთი ვერსის მანძილზე მიწაზე თრევით ჩამოათრია მატარებელმა და შემდეგ მატარებლის გაჩერებისა, დაშავებული საავათმყოფოში წაიყვანეს.

კ. ჩიტაიშვილი

⁂ **საჭირო განმარტება.** ბ-ნო რედაქტორო! თქვენს პატივცემულ გაზეთ „ცნობის ფურცელში“ დაბეჭდილი იყო ჩემი შენიშვნა შესახებ კუკიის სასაფლაოზე უწესოების გამო, რომელიც ვითომც ჩაედინათ მიწის საზომი სასწავლებლის შეგირდებს. ამ ცნობამ ბ-ნი დირექტორის ყურადღება მიიქცია და მიტომ იძულებული შევიქენი გამომერკვია მართლა შეგირდები იყვნენ, თუ სხვა ვინმე. ეხლა, როგორც გამოკვლევამ დამარწმუნა, ხსენებული პირები სრულებით არ ყოფილან ზემოდ ნათქვამი სასწავლებლის შეგირდები, არამედ სრულებით გარეშე პირები, რომელნიც, თურმე, მიწის საზომ სკოლის მინიჭებულ ტანთ-საცმლებს ატარებენ. ბოდიშს ვიხდი, როგორც თქვენთან, ბ-ნო რედაქტორო, აგრეთვე ზემოდ მოყვანილ სასწავლებლის დირექტორსა და შეგირდებთან.

მარტვილელი

⁂ **უწესოება მახაილოვის ქუჩაზედ და პოლიციელთა უყურადღებობა.** კვირას, 10 მაისს, მიხეილოვის ქუჩაზე გერმანელების ეკლესიის პირდაპირ ერთს ლუდხანაში ჩხუბი მოუვიდათ ლუდხანის პატრონს და სამს მუშტარს. მიზეზი ჩხუბისა ის იყო, რომ ლუდი დაელიათ და ფულს აღარ აძლევდნენ პატრონს და თანაც ლანძღავდნენ; მოთმინებიდან გამოსულმა მედუქნემ (იმერელმა) სათითაოდ პატარა ყმაწვილებივით გადმოისროლა სამივე დუქნიდან გარედ, მაგრამ ისინი მაინც თავისას არ იშლიდნენ და ისევ უვარდებოდნენ დუქანში და ფანჯრები ჩაუმტვრიეს. ამ ალიაქოთში დუქნის წინ აუარებელი ხალ-ხი მოგროვდა თუმცა ბევრი უსტვინეს, მაგრამ პოლიციელი არსად არ სჩნდა; მერე როცა ჩხუბი, როგორც იყო. გათავდა, მხოლოდ მაშინ მოვიდა ერთი პოლიციელი, სადაც არც ერთი არ იყო საჭირო.

მოსეირნე

⁂ **ქ. ლენქორანი. ჩვენებურები აქაურებში.** უცხო ქალაქთა და უცხო ხალხის აღწერას მაშინ აქვს მნიშვნელობა ქართველ მკითხველთათვის, როდესაც იგინი ამ აღწერით რაიმე სამაგალითოს, მისაბაძავს გაიგებენ, რაიმე ჭკუის სასწავლებელს აღმოიკითხავენ... ვისთვის რა ხელ-საყრელია, მაგალითად, მოგახსენოთ—ლენქორანი გაზაფხულობით სწორედ რომ სამოთხის ბაღს წარმოადგენს: საყვავილად გაფოთლილი ხეხილი, ამწვანებული ბაღები და ველ-მინდორი, ამაყათ მდგომარე ალვის ხენი, ხან ღინჯათ მობურტყუნე და ხან-კი სიბრაზისაგან აღქაფებული კასპიის ზღვა, რომელიც იქვე გვერდში ამოჰკვრია ქალაქსა, - საოცნებო სახესა სდებენ ლენქორანს, მაგრამ აკი მოგახსენებთ, რა ბედენაა მშვენიერი ბუნება, როდესაც თვით ამ ბუნების მომზირალნი მცენარეებად გადაქცეულან და ოდნავაც არა სცდილობენ თავისი გულისთქმა შეუწონონ დიად ბუნებასა!..

ქ. ლენქორანი ისეთივე დაქვეითებულია, როგორც არა ერთი და ორი ქალაქია სიკეკლუცით განთქმულ კავკასიაში. არ მოიპოვება აქ არც სამკითხველო, არც რიგიანი სასწავლებელი, არც „საზოგადოება“ და არც იმისთანა თავ-დადებული კაცი, რომ გავლენა იქონიოს და ამოძრავოს ბრბოთ გადაქცეული ლენქორანის უმრავლესობა... სამწუხაროდ, ვიცი, რომ ლენქორანში ამ სტრიქონებს ჩემს მეტი ვერავინ წაიკითხავს, თორემ დაწვრილებით აღვნუსხავდი, რა უსიცოცხლოდ ატარებენ აქაურები დროს, როგორ უფრთხის და ერიდება ერთი-მეორეს... დიახ, ვწუხვარ, რომ პირდაპირ არ შემიძლიან ველაპარაკო ლენქორანელებს, რადგანაც აქ სულ სხვადასხვა ტომის ხალხი სცხოვრობს: თათრები, სომხები, ურიები და რუსები. არიან ქართველებიცა— სამი-ოთხი კომლი,—მაგრამ ასეთ მათ ყოფნას სულ არ ყოფნა სჯობია. გეგონებათ, ეს დალოცვილები იმ თავითვე „სტაცკი სოვეტნიკებად“ და ან კაკარდით დაბადებულიყვნენ, გეგონებათ არც თვისი ჰყავდეთ, არც ტომი, ისე დაუკარგავთ სახება და ისე უსიტყვოდ დამორჩილებიან „გარემოებათა მსვლელობას“. როგორც გადამთიელს არ შესტკივა გული ქართველებისათვის, როგორც ჭკუა დახშულმა კაცმა არა იცის-რა და არც არას დაგიდევთ, ოღონდ-კი მუცელი გამოიძღოს და თავის თავს ემსახუროს, ისე აქაურმა ქართველებმა არ იციან „ვინ არიან და რა ჰქვიანთ ამ სოფელში“. აქაურ. ქართველებს არაფერი ეყურადღებებათ: ბევრმა არც-კი იცის გვაქვს თუ არა რაიმე ჟურნალ-გაზეთობა, თორემ რომ იცოდნენ, რომ თანაუგრძნობდნენ, როგორ არ გამოიწერდნენ ერთ-ერთს მაინც, მით უმეტეს, რომ ნივთიერი შეძლება ხელს უწყობთ ერთი კი არა, სუყველაც გამოიწერონ. მაშინ ხომ თქვენს უმორჩილესს მონას შეძლება მიეცემოდა საქვეყნოდ გამოლაპარაკებოდა აქაურ თანამოძმეებს და თითონაც პატარა გამოფხიზლდებოდნენ... მაგრამ კმარა! ბევრი რომ სთქვას კაცმა, ცოტა მაინც უნდა გაიგონოს ვის შესახებაცა სწერ, თორემ ტყვილად შევაწუხებ მკითხველებს და აქაური ქართველები-კი ისევ „აქაურებად“ დარჩებიან... ხოლო თუ საზოგადოდ ლენქორანზე დავიწყე ლაპარაკი, ეს იმიტომ, რომ ერთი თვალ-საჩინო გარემოება უნდა აღვნიშნო, რომელზედაც შემდეგ მოველაპარაკები მკითხველებს.

ი. ცანი

⁂ **ს. ობჩა** (იმერეთი). **ეკკლესიის უქონლობა.** აგერ თითქმის ექვსი წელიწადი სრულდება, რაც დაუვიწყარის მღვდელთ-მთავრის განსვენებულის გაბრიელის მეცადინეობით ჩვენის პირველი შტატის ეკლესიაში შემავალმა მრევლმა ოქმი დაადგინა, რომლის ძალითაც ძველი ეკლესიის შენობის ნაცვლად უნდა აგებულიყო ახალი ეკკლესია ქვის მასალიდამ. საქმის რიგიანად წასაყვანად და დასაბოლოებლად აღმორჩეულ იქმნა კომისია, რომელიც მაშინვე გულ მოდგენით შეუდგა თავის საპატიო მოვალეობის აღსრულებას. კომისიის თავმჯდომარემ, ბ-ნ აქსენტი ბურჯანაძემ, კომიტეტის წევრთა თან დასწრებით მოიწვია საუკეთესო ოსტატი ბერძნები და შეუკრა მათ პირობა შემდეგი შინაარსისა: ბერძნებს უნდა დაემთავრებინათ ეკკლესიის შენობა ექვსი წლის განმავლობაში, მასალა ყოფილიყო წმინდა ეკლარის თლილი ქვისა, ხოლო მრევლს უნდა მიეცა სულ 12 ათასი მანეთი ნაწილ-ნაწილად: ყოველ წლის თავზედ 2000 მანეთი; ეძლია აგრეთვე მუშებისათვის საჭირო ხარჯი აღნიშნული ვადის გასვლამდის. ბერძნები, თანახმად პირობისა, შეუდგნენ მუშაობას. ამოაშენეს ბალავერი, რომელიც ნაკურთხ იქმნა ადგილობრივის ბლაღოჩინის მიერ მრავალი ხალხის თანადასწრებით... სამწუხაროდ, როდესაც წელიწადი შესრულდა და ოსტატებმა ფული მოითხოვეს შეკრული პირობის ძალით, ისედაც მცირე მრევლში თავი ამოჰყო საზოგადო საქმის შემაფერხებელმა პარტიობამ. ზოგიერთ ვაჟბატონთა მეოხებით კარგა მცირე ოდენი გუნდი სამოცი კაცისაგან და ერთის ხმით ოქმი დაადგინა სიკუთარი ხის ეკკლესიის აშენების შესახებ, რაც ყოვლად შეუძლებელი იყო შედარებით მათ ნივთიერ მდგომარეობასთან... ამ ნაირად, მიუხედავად კომისიის მუყაითი მეცადინეობისა, ეკლესიის შენობის საქმე დღესაც შეჩერებულია. ცალ-ცალკე გამდგარ გუნდათ შეუძლებლობისა გამო არ ძალგვიძთ საკუთარი ქვის ეკკლესიების შეძენა. მათი ერთმანეთთან შეთანხმება, დაახლოვება კი არ იქმნა ვერ მოხერხდა, რადგან, ჩვენდა სამწუხაროდ თვით სასულიერო მთავრობის მხრივ არავითარი სერიოზული თანამგრძნობა არ ეტყობა ამ ფრიად სასარგებლო და წმიდა საქმეს... რის გამო 180 კომლი კაცი იძულებულნი ვართ პატარა საყდარში, რომელიც უფრო ნანგრევებსა წარმოგვიდგენს, ვიდრე ეკკლესიას, შევიკუნხოთ და იქ დიდის გაჭირვებით მოვისმინოთ ხოლმე წირვა-ლოცვა.

ცოდვა არ იქნება, რომ მთავრობამ ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოს ამ კეთილს საქმეს, მიიღოს შესაფერისი ზომები გამდგარ პარტიებთა შესარიგებლად და დაამთავრებინოს ხალხს კეკლუცად დაწყებული შენობა.

— **გზების უვარგისობა.** არა მგონია თუ რომელიმე სოფელი ისე შევაწროებული იყოს უგზოობით, როგორც ჩვენი ობჩა. აქ შეუძლებელია ცხენით მოგზაურობა არამც თუ ზამთარში, გაზაფხულშიაც-კი. ალაგ-ალაგ მისთანა ტლახის საფლავებს შეხვდებით. რომ მხედარი თავის ცხენიანებ დაიმალება შიგ. არ იქმნა ვერ ველირსეთ მისთანა მამასახლისს, რომელსაც გზების გაუმჯობესობისათვის ეზრუნოს. იმედია, ჩვენი პატივცემული ბოქაული მაინც გადაარჩენს დახრჩობისაგან ჩვენს სოფელს.

ვარლამ ობჩელი

⁂ **სვირი** (იმერეთი). **ეკკლესიის ეზოს შესახებ.** აგერ ათ წელიწადზე მეტია მას აქეთ, რაც სვირის ეკლესიის ეზოს გალავანი არა აქვს; მთელი სოფლის საქონელი ამ ეკლესიის გალავანში ბალახობს. მღვდლებიც თავის ცხენებს აქ აბალახებენ. ყველა ამის გამო ისეთი წმინდა ადგილი, როგორიც ტაძრის ეზოა, სიბინძურით სავსეა. არავინ, არც მამასახლისმა, არც მღვდელმა ამ საქმეს ყურადღება არ ათხოვეს. რომ ვინმე ითავებდეს, მთელს სოფელს რასაკვირველია, არ გაუძნელდება გალავნის შემოვლება.

სვირელი

⁂ **ფოთი.** **ცეცხლის წაკიდება ნ. ნიკოლაძის სადგომისა.** გაზ. „ტფ. ფ.“-ს ფოთიდან აუწყებენ, რომ 4 მაისს ბოროტ გამზრახველმა ცეცხლი წაუკიდა იმ სახლს, სადაც სცხოვრობს ქალაქის მოურავი ბ. ნ. ი. ნიკოლაძე. დამნაშავე უკვე აღმოუჩენიათ. როგორც გამორკვეულა, ღამით ბოროტ-გამზრახველს ჩამოუღია ქუჩის ფარნიდამ სანავთე, მიუსხამს ნავთი ნიკოლაძის სადგომის კუთხეზე და წაუკიდნია ცეცხლი. ავარდნილ ალს მიუქცევია ქუჩის დარაჯის ყურადღება, რომელიც მივარდნილა ადგილზე და შეუპყრია ბოროტ გამზრახველი. დაუყონებლივ შესდგომიან ცეცხლის ქრობას და კიდევაც გაუქრიათ. შეპყრობილის ვინაობა ვერ გამოურკვევიათ. ამბობენ, რომ მას შურის ძიება ნდომებია თავისი ამხანაგების მაგივრად, რომლებიც პოლიციამ შეიპყრო წინა დღით ნ. ნიკოლაძის ბინის გაქურდვისათვის.

⁂ **დ. სამტრედია.** **ცეცხლის გაჩენა.** კვირას, 10 მაისს, დილის ათ საათზედ აქ ვაკზლის პირდაპირ დაიწვა 4 დუქანი. ცეცხლი გაჩნდა. აქ სცხოვრობს ერთი ჭკუანაკლები თათარი მემედა, რომელიც დადის სხვა და სხვა მიკიტნებთან და მიხმარებისათვის დღიურ ლუკმას აძლევენ, ეს მამედა თათარი ყოფილა მიკიტან გეგიასთან, რომელმაც თურმე დაავალა პლიტაში ცეცხლის დანთება. პლიტა ახალი გახურებული ყოფილიყო და ჯერ კიდევ არ გაცივებულიყო. სულელმა თათარმა მხურვალე პლიტაში ნავთი შეასხა და სპიჩკა წაუკიდა. უცბათ, რასაკვირველია, ნავთის კვამლს ცეცხლის ალი ზევით აყვა და მოედო ჭერს. გაოცებული თათარი ერთხანს შეჰყურებდა ამ მოვლენას და შემდე გეგიას აცნობა ეს ამბავი, უკანას- ნელმა რა დაინახა მის დუქანში გაჩენილი ცეცხლი, დაუყვირა მეზობლებს, რომლებიც მაშინვე მიცვივდნენ, ერთი კაცი რკინის გზის დეპოში გაიქცა. ცეცხლის მქრობლები მოეყვანა და მეორე ადგილობრივ ეკლესიაში სადაც წირვა სრულდებოდა და სთხოვა მწირველ ბლაღოჩინ-მღვდელს ხალხის გაშვება გაჩენილ ცეცხლზედ მისაშველებლათ. გამოუცხადა რა ეს ბლაღოჩინმა, ხალხი დაუყოვნებლივ გაიქცა ცეცხლისაკენ და ეკკლესიაში დარჩნენ წირვის შემსრულებლები და რამოდენიმე მოხუცი ადამიანი. ცეცხლის გაჩენის

დროს მატარებელიც წასვლას აპირებდა, მაგრამ უკვე შიგ მჯდარმა საზოგადოებამ უცბათ დაანებეს წასვლას თავი და მიეშველნენ ცეცხლის დასაქრობლათ. რადგანაც ცეცხლის მქრობლები დროზედ მოვიდნენ და მრავალმა ხალხმაც ყოველი ღონის-ძიება იხმარეს (ოთხი დუქნის მეტი ყველა გადაარჩინეს ცეცხლს მახლობელი დუქანი დაცალეს, რითაც დიდი ზარალი მოუვიდათ სიჩქარით ნივთების გატანაში. კიდევ მადლობა ღმერთს, რომ კვირა დღე იყო, ხალხი ბევრი დაესწრო და რკინის გზის ცეცხლის მქრობლები დროზედ მიეშველნენ, თორემ, შენი მტერია, ბევრი აქაური შენობების პატრონები და მედუქნეები დაიღუპებოდნენ.

ცეცხლის გაჩენა სამტრედიაში პირველი არ არის და რიგია ამ შემთხვევის შემდეგ მაინც მოინდომონ აქაურებმა თავისი ცეცხლის მქრობელი მანქანების შეძენა, რაც ერთად-ერთი საშუალებაა ცეცხლის დასაქრობლათ, თორემ, როგორ შეიძლება, ამოდენა დაბაში არც მდინარე გადიოდეს და არც ცეცხლის მქრობლები ჰყავდეს!?

ამ შემთხვევაში ბევრი იზარალეს შენობის პატრონებმა: დ. ლეჟავამ, ს. ახობაძემ, დ. კირთაძემ და რ. პალანჩივაძემ. აგრეთვე, რასაკვირველია, სხვა მედუქნეებმაც. საზოგადოდ ზარალი იქმნება ამ ცეცხლისაგან 8000 მანათამდე.

ია

* * **ბაქო. სამკითხველოს საქმე.** შვიდმა წელმა განვლო მას შემდეგ, რაც ბაქოში აღიძრა ლაპარაკი ქართულ წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს დაარსებაზე; მაგრამ ჩვენდა საუბედუროდ ჩვეულებრივმა შენ ჩემობამ და ერთმანერთის დაუხმარებლობამ ყოველთვის და ყოველგან თავი იჩინა, და ეს ფრიად სასარგებლო საქმე კინაღამ არ ჩაგვეფუშა. წამალივით ვიფეთქეთ! დავნიშნეთ კრება, კრება მარა რანაირი კრება? სასაცილოა, ღმერთმანი, წარმოიდგინეთ, კრება შესდგა 27 კაცისაგან, მაგრამ უნაყოფოთ მაინც არ ჩაიარა ჩვენმა კრებამ. კრება გაიხსნა პირველ საათზე და საათის სამამდი გასტანა. დახეთ ჩვენს ყოჩაღობას? იმ დღესვე ავირჩიეთ კომიტეტები, თავმჯდომარედ კომიტეტისა თავადი ელოვანი და სხვა საჭირო პირები, შეუდგნენ საქმის კეთებას, ფულის გროვებას, გამოვნახეთ ამდენი ხნის დაფარული საჭირო თანხა, მოგეცათ სიცოცხლე მივახწიეთ მიზანს. ერთი კვირის განმავლობაში მოვაწყვე. ამ დიდი ხნის მონატრულნი, როგორც იქმნა, მოვესწარით სამკითხველოს დაფუძნებას 2 მაისს. თუმცა ჯერ-ჯერობით არა გვაქვს ის, რაც საჭიროა სამკითხველოსათვის, მაგრამ დღესაც შეუძლია კაცმა ისარგებლოს იმით და იმედი გვაქვს ყველა გულ შემატკივარი არ დაიშურებს დახმარება გაგვიწიოს და იმედია სანატრელს ნიადაგზედ დავაყენებთ ჩვენს სამკითხველოს. ამ საქმის მოთავენი ბბ. დავით მკერვალიშვილი და ილარიონ თაყაიშვილი დიდი მადლობის ღირსნი არიან. ამათ არ დაიზარეს შრომა და თავიანთი დაწყებული საქმე სისრულეში მოიყვანეს.

ოპოლი

* * **ს. ბახვი.** შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის კრების გამო. „ცნობის ფურცლის“ მე-486 №-ში დასტამბული იყო ბახვის გამსესხებელ-შემნახველი ამხანაგობის კრებისამებრ ანგარიში.

არ ვიცი, რამ აიძულა ხსენებული ანგარიშის ავტორი, რომ ასე საოცრად დაუმახინჯებია და გარდაუქმნია თავიდგან ბოლომდე ხსენებულ კრებაზე მომხდარი ამბები. კორესპონდენტი გადამეტებულის მეცადინეობით ამახინჯებს მეტადრე ყველა ჩემს ნათქვამს და ნამოქმედარს ამ კრებაზე, როგორც თავმჯდომარისას. სხვა სიცრუეთა შორის მოამბე სწერს, ვითომც მე უარი მეთქვას ქ. ქიქოძისათვის მის თხოვნაზე საწევრო ფულის რაოდენობის შეტყობის შესახებ. მე კი არა, ერთმა დამსწრეთაგანმა უპასუხა იმას, სანამ მე პასუხს მივცემდი: ანგარიში უკვე წაკითხულ იქმნა და თქვენთვის მეორეჯერ ხომ აღარ წირვენო“. მიუხედავად ამისა, მე მაინც აღვასრულე სურვილი ხსენებულის ქიქოძისა და შევატყობინე რასაც თხოულობდა. ხოლო ის პასუხები, რომელიც ვითომც მე მისთვის მეთქვას (არა, არ შეიძლება და სხვ.), სრულიად ჩემგან არ თქმულა და ავტორის საკუთარ ფანტაზიას ეკუთვნის, განაგრძობს რა ახირებული ავტორი ფაქტების დამახინჯებას, საოცარის სითამამით ამბობს: „თავმჯდომარემ განუცხადა კრებას, რომ საბჭოსა და სამმართველოს წევრები ისევ ძველები უნდა დარჩნენო“. საოცარია, რამ მოაჭორინა ამის დამწერს, რომ მთელი კრების თვალწინ მომხდარი ფაქტები ასე მოურიდებლად დაამახინჯა. ვამბობ: არც ერთი ეს სიტყვები მე არ მეკუთვნის! მე, როგორც თავმჯდომარემ, მხოლოდ განუცხადე კრებას, რომ წესდების ძალით, საჭიროა არჩეულ იქმნას საბჭოსა და სამმართველოს წევრები-მეთქი, რის შემდეგაც კრებამ ერთხმად არჩია ისევ ძველი წევრები. ავტორი ამ ახირებული ანგარიშისა იმასაც დანაშაულობად მითვლის მე, რომ ახალი წევრების მიღებას კენჭის ყრით ვთხოულობდი. იცოდეთ, ბატონო არა მკითხე მოამბევ, რომ ეს პირდაპირი მოთხოვნილება გახლავს ამხანაგობის წესდებისა და მეც მოვალე ვიყავი ეს მომეთხოვა; ის კი არა, თქვენისთანა ახირებულ ოპპოზიტორთა წყალობით რომ კრება ერთობ არ გაგრძელებულიყო უსაფუძვლო და სამარცხვინო აყალ-მაყალის გამო, მე მოვალე ვიყავი კრება იძულებულმეყო, რომ ყველა ახალი წევრები კენჭის ყრით ყოფილიყვნენ მიღებული *) მაგრამ, სამწუხაროდ, უსაფუძვლო აყალ-მაყალით დაღლილმა და აღელვებულმა კრებამ მაინც თავისი გაიტანა და სიჩქარის გამო უკენჭოთ მიღება გადასწყვიტა.

შემდეგ ასე განაგრძობს სიმართლის მოყვარული ავტორი: „ახალ წევრთა შორის თავმჯდომარემ აირჩია ერთი საბჭოსი და ერთი სამმართველოს წევრიო“. როგორ თუ მე ავირჩიე? რიღას დამსწრე ბრძანდებით, ბატონო დამსწრევ, თუ არჩევანს არ დაესწარით და არ გცოდნიათ ვინ ირჩევდა ვისა, რიღას კორესპონდენტი ბრძანდებით, თუ ერთი სტრიქონი სიმართლეც ვერ დასწერეთ იმისთანა აშკარა საქმეზე, რომლის მოწმეც სამოცზე მეტი კაცი იყო?

თავისს ნასიზმარ ამბებს კიდევ ამ რიგად განაგრძობს საოცარი ავტორი? „ასე დასრულდა ეს არა ჩვეულებრივი კრება, რომელიც მოკლებულ იყო წეს-რიგიანობას. კრებაზე ცხადად იხატებოდა ერთმანეთის მხარის დაჭერა, „მზახლობა“ და „მამინათლობა“ არ ვიცი რის თქმა უნდოდა ამითი ავტორს? თუ იმას სწამებს ვისმეს, რომ მზახლობით და მამინათლობით მსახურებენ ამხანაგობაშიო, მეტად უადგილო შემწეობაა! ვის რა სარგებლობა აქვს იქ სამსახურით, რომ მას დაეხარბოს? ესეც ხომ ქალაქის დიდი ბანკი არ არის, რომ აქ ვინმე გამდიდრებას ჰლამობდეს და ამიტომ მიილტოდეს იქ სამსახურში? კორესპონდენტმა კარგად უნდა იცოდეს, რომ მთელს სამმართველოში მხოლოდ მარტო გამგეს ბ. გ. მგალობლიშვილს აძლევს ამხანაგობა რაღაც საცოდავ ექვს თუმანს წლიურ სასყიდელს მთელი საქმის მართვა-წარმოებაში, სხვანი კი ყველანი უსასყიდლოდ მსახურობენ ყოველთვის ძნელი გამოსაცნობია, რას და ვის უსაყვედურება ახირებული მწერალი. ყველა ზემოდ მოხსენებულ დასრულების შემდეგ, ასეთს დარიგებას იძლევა ბ. „დამსწრე“: სხვა საქმეებში, შეიძლება, ჯიბრობა და პარტიობა ქეშმარიტებასაც აშკარავებდეს, მაგრამ ასეთ დაწესებულებაში, როგორიც გამ.-შემნახველი ამხანაგობა არის, პარტიობა, მომხრეობა და ნათელმირონობა საქმეს ძირს უთხრის და სოფლის ხალხსაც გულს უტეხს და სხვა“.

ოღონდაც, ოღონდაც სიმართლის მოყვარულ დამსწრეა! პარტიობა და ჯიბრობა ძირს უთხრის საზოგადო საქმეს, მაგრამ ერთი ეს მიბრძანეთ, თუ პარტიობა და საზოგადო საქმის პირადი შურის საძიებელ საგნად ქცევა თქვენ ურიგობად მიგაჩნდათ, რატომ ერთი კრინტიც არ დასძარით თქვენ შესანიშნავ ანგარიშში იმის შესახებ, ვინც ისეთის თავგამოდებით ცდილობდა პარტიობა და ოპპოზიცია გაეჩინა სოფლის ამხანაგობის მყუდროსა და მშვიდობიანს კრებაზე, ვინც ისეთი ალიაქოთი და არეულობა მოახდინა იქა! რატომ ერთი სიტყვითაც არ მოიხსენეთ ის საოცარი ამბავი, რომელიც ისე ძალადობით შექმნა ერთმა ვინმემ გამგის არჩევის დროს, რატომ არაფერი თქვით იმაზე, თუ რამ გამოიწვია თავჯდომარის ის სიტყვები: „კრებას კვირისათვის გადავდებ და თავმჯდომარეობას თავს დავანებებო, რომელიც თქვენ ვითომც და დიდის ირონიით მოგყავთ თქვენს ნასიზმარ ამბებში? რატომ არ მოიხსენეთ ის ახირებული, პირადის მტრობითა და შურით გამოწვეული ურიგო საქციელი, რომელიც თქვენის თვალის წინ მოხდა და რომელმაც ასე დაღალა და გააცხარა კრება? რატომ არაფერი სთქვით იმაზე, თუ როგორ ცდილობდა იქ ერთი ვინმე პირი შეეცდინა, თვალი აეხვია კრებისათვის და ძალად მოეხვია მისთვის თავზე საკუთარი დაბალის გრძნობით გამოწვეული აზრები. მაგრამ ფხიზელმა გონებამ კრებისამ სძლია უკადრისს ძალადობას და იგი ერთი ვინმე სრულიად დამარცხდა თავის ურიგო განზრახვებში? რამ გაგიძულათ თქვენ ამდენი ძალად შეთხზული რამეები გეუწყებიათ მკითხველისათვის, როცა იმდენ საინტერესო და ჰკუის სასწავლ მასალას გაძლევდათ ხელში ეს მართლაც და ახირებული კრება? საოცარია ყველა ესა! მაგრამ ვინც ამ ბოლო დროს ცოტათი მაინც თვალს ადევნებს იმას, რაც ჩვენ სოფელში ამბები ხდება ზოგიერთა თქვენსავით მართლის მოყვარულ „ინტელიგენტებთაგან“, იმას განა გაუკვირდება ასეთი პატარა თვალთმაქცობა? პირად თქვენ კი, „უცაბედო დამსწრევ“, წრფელის გულით გირჩევთ, შემდეგში მაინც მეტის მორიდებით და პატივის ცემით მოეპყრათ ბეჭდვითი სიტყვას და მკითხველ საზოგადოებას, თუნდაც მარტო იმ მიზეზით რომ ტყუილს ასე მოკლე ფეხები ასხია.

გიორგი დავითის ძე შარაშიძე

---

[*] გამოცდილებამ არა ერთხელ დაარწმუნა ამხანაგობა, რომ უკენჭოდ წევრთა მიღება სანანებლად გახდება ხოლმე შემდეგში.

◆

რედაქციისაგან

ნაგომარი. ნაგომრის მოკეთეს. ისევ ისა სჯობია, რომ „განაჩენით“ მოიშოროთ ავადმყოფით ხოლო გაზეთში კი ასეთს წერილს ადგილი არა აქვს.

* * *

სასამართლოს მატიანე

მასწავლებლის დუმბაძის საქმე. (გაგრძელება). მომჩივანმა კლავდია შმაკოვის ქალმა აჩვენა სასამართლოს: 1895 წ. ოქტომბერში მივედი ყვარელში მასწავლებლის თანამდებობაზე. დუმბაძე მე კრიჰაში ჩამიდგა, დამიწყო სამსახურში შენიშვნების მოცემა და ერეოდა ჩემ საქმეებში, რის გამო მე მას მთავრობასთან ვუჩივლე. შემდეგ დუმბაძემ მე ცოლობა მთხოვა და მე ეს თხოვნა მივიღე, რადგან იძულებული ვიყავი. მე შევიქენი მისი საცოლე, მაგრამ ვთხოვე ნურავის ეტყვი მეთქი. ხოლო როცა მან გაიგო, რომ მე ნინა ჭავჭავაძეს ვაცნობე ეს, იგი გაჯავრდა და ჩვენ შორის მოხდა განხეთქილება. ჩვენი დამოკიდებულება იმდენად გამწვავდა, რომ საჭირო შეიქმნა საქმეში სხვისი ჩარევა; ჩვენ გადავწყვიტეთ მედიატორული სამართლისთვის მიგვემართნა, მაგრამ ეს აღარ მოხერხდა მამასახლისის ზანდუკელის თანადასწრებით, დუმბაძემ მე სალანძღავი სიტყვა მითხრა და ამის გამო მას სილა გავარტყი. ამის შემდეგ მან მიმართა ტფილისში ჩემ დას ელენა სტრახოვისას და შეეხვეწა შეგვარიგე და დაითანხმე შენი და ცოლად გამომყვესო. მე უარი განვაცხადე. როცა ჩვენ ორივე დავბრუნდით ტფილისიდან ყვარელს, ჩვენი ურთიერთობა მშვიდობიანი იყო. ერთ დღეს დუმბაძე შემოვიდა ჩემთან კლასში და ჩაერია ჩემ საქმეში, უნდოდა გამეშინჯა მოწაფეთა რვეულები, მაგრამ მე ნება არ მივეცი და ვთხოვე კლასიდან გასვლა; ამის შემდეგ დუმბაძემ გამომიგზავნა მოწაფის ხელით წიგნები, რომელშიაც სხვათა შორის იყო მისი თხუზულება წარწერით: „დაუვიწყარს კლავდია ალექსანდრეს ასულს.“ სადილის შემდეგ ის შემოვიდა ჩემთან, დამიწყო ლაპარაკი ღმერთზე და იმაზე, თუ როგორ ყველა მოვალეა მას ანგარიში მისცეს, ხოლო ერთი წუთის შემდეგ შემოვიდა ჩემთან რევოლვერით ხელში და დამიწყო სროლა. მითხრა თუ არა მან რამე, ან მე ვუთხარი თუ არა, არ მახსოვს. დუმბაძემ დაიყინა, უთუოდ რომ ცოლად უნდა გამყვეო, თორემ შენც მოგკლავ და ჩემს თავსაც მოვიკლავო. მე ვუპასუხე, რომ მხოლოდ კეთილ-შობილი ადამიანები ისვრიან რევოლვერს და არა შენისთანები-მეთქი, და რომ მე სიკვდილის არ მეშინია-მეთქი; ამასთან მივეცი მას ბარათი, რომ ჩემი ნებით ვიკლავ თავს-მეთქი

დამცველის მოთხოვნით, შმაკოვის ქალს გაახსენეს, რომ გამოძიების დროს მან აჩვენა: თუმცა ყვარელში ბევრ უსიამოვნებას მოველოდი, მაგრამ იქ მისვლის შემდეგ მე დუმბაძისაგან არავითარი უსიამოვნება არ მიმიღიაო; როცა მან ცოლობა მთხოვა, მე მას პირობა დავუდევი, რომ ამ ამბავს არავის ვეტყვი, რომ ამის გულისთვის შენ არავინ მოგკლასო; ჩერკასოვების საღამოზე მან თვითონ განაცხადა, რომ მალე დავქორწინდებიო და როცა მას ჰკითხეს, ვისზეო, მან თვალებით ჩემზე უჩვენაო. ექსპერტის ბ. პავლოვსკის კითხვაზე, შმაკოვის ქალმა უპასუხა: დუმბაძეს უნორმალობა ეტყობოდაო; მას უეცრად და უმიზეზოდ გაუჩნდებოდა ხოლმე უცნაური სურვილებიო; ის მუდამ გაიძახოდა, რომ მას დევნიან, ბევრი მტერი ჰყავს, მაგრამ არც ერთი მართალი არ იყოო: ის ცხოვრობდა განმარტოებით, საზოგადოებას არ ეტანებოდა; ის გულ-გატეხილი იყო, მას ეჩვენებოდა, რომ არ თანაუგრძნობენ და მისი არა გაეგებათ რაო; მას თავისი თავი ყველა გარშემო მყოფზე მაღლა ჰქონდა წარმოდგენილიო.

მომჩივანის დედამ კლეოპატრა შმაკოვისამ აჩვენა, რომ როცა მე და ჩემი ქალი პირველად მივედით ყვარელში, დუმბაძემ დიდი პატივის ცემით მიგვიღოო. თავიდანვე დუმბაძემ ძლიერი ტრფობა დაუწყო ჩემ ქალს და, თუმცა მისგან, როგორც პატრიოტისაგან, არ მოველოდით რუსის ქალის შერთვის სურვილს, მან ჩემ ქალს ხელი სთხოვაო. მე არ ვურჩევდი ჩემ ქალს გათხოვებას, მაგრამ ის არ მისმენდა, რადგან სურდა დუმბაძის ცოლობა. რამდენიმე ხნის შემდეგ, როცა დუმბაძემ გაიგო, რომ ჩემმა ქალმა გაამჟღავნა საიდუმლო, მან განაცხადა ეგ ჩემი საცოლე არ არისო და მათი დამოკიდებულება ძალიან წახდაო. დუმბაძის საქციელი საზოგადოდ არ იყო ნორმალურიო.

მომჩივანის დის სტრახოვასამ აჩვენა: ყვარელში წასვლის ერთი თვის შემდეგ ჩემი და მწერდა, დუმბაძეს მე მისი წინადადებისაბრ ცოლად მივყვებიო ამ წერილში იგი დუმბაძეს ძალიან აქებდა. შობის დღესასწაულზე მოვიდა ჩემთან დუმბაძე და მაცნობა, შენ დასთან უსიამოვნება ჩამომივარდაო, იმის გამო, რომ მან ჩვენი მომავალი ქორწინება გაამჟღავნაო, დასთხოვდა, დაითანხმე შენი და, ცოლად გამომყვესო. როცა ამ თხოვნაზე მას უარი უთხრეს, ის არ ისვენებდა და კვლავ დაჟინებით განაგრძობდა თხოვნას. ამ დროს დუმბაძე მეტად აღელვებული იყო. მისი ქცევა უცნაური იყო: როცა ჩვენ მას ქორწინებაზე ველაპარაკებოდით, ის ამინდებზე გვესაუბრებოდა და მეუბნებოდა, შენი და მტრებს მოუსყიდნიათ და მათი ჩაგონებით მოქმედებსო.

გომელაურმა (პოლიციის ბოქაულმა) აჩვენა; როცა მე დუმბაძესთან, მივედი მე იგი ღრმად ჩაფიქრებული ვნახე, ტახტზე მჯდომარე. როცა მე მას გამოკითხვა დავუწყე, პირდაპირ პასუხს ვერ ველირსე მისგან შემდეგ მის ოთახში ვნახეთ ბარათი, რომელშიაც დუმბაძე სწერდა, თავს ვიკლავ და ჩემს წიგნთ-საცავს შემოქმედის სკოლას ვუტოვებო. მის რევოლვერში აღარც ერთი პატრონა აღარ იყოვო. მეორე დღეს დუმბაძემ ყველაფერი ისე გვიამბო, როგორც სასამართლოს აძლევს ჩვენებასაო.

მამასახლისმა ზანდუკელმა აჩვენა, იმ დღეს დუმბაძემ დაფანტული იყო და პასუხს არც ერთ კითხვაზე არ იძლეოდაო. ეცვა სადღესასწაულო ტანისამოსი. ამ დღეს ვაჩნაძის დასაფლავებას არ დასწრებია. შმაკოვის ქალს ცუდად არ იხსენებდაო.

სასწავლებლის ზედამხედველმა ჩერკასოვმა აჩვენა, დუმბაძისათვის სულ ერთი იყო ვინც უნდა დაენიშნათ მასწავლებლათ ყვარელში; ჩემთან მას შმაკოვის ქალი ცუდად არ უხსენებია; მეორე დღეს ამ ქალთან შეტაკების შემდეგ ის იყო დაღვრემილი და ჩაფიქრებული, როცა მე მას ჯანმთელობაზე შევეკითხე, მომიგო: „მე ეს როდი მინდოდა მექნაო“ და შმაკოვის ქალის ჯან-მრთელობა იკითხა და სხ. (ნ. ო.“)

◆

სამეურნეო ცნობანი

პარკის ქსელვა. ცახზედ ასული ჭია პარკის გაკეთებას ათავებს სამს დღეს, მხოლოდ ამ დროს ეცადენით ჭია არ შეაწუხოთ, ქარი არ მოხვდეს, სითბო უნდა ჰქნეს 18—18½° ამ დროს მოუცილებელი საჭირო არის ჰაერის სისუფთავე სააჭეში, რიგიანი ყურადღება ნოტიოზედ. ის ჭიები, რომლებიც ორ-სამ დღეში ცახზედ არ ავლენ, უნდა მოაშოროთ იმ არე-მარეს, ცალკე დააჯდინოთ და საჭმელი აჭამოთ; როცა საჭირო იქნება ახალს ადგილზედ ცახი უნდა დაუყაროთ. პარკების შეგროვება უნდა მეშვიდე მერვე დღეს ქსელვის დაწყებიდგან და არა უფრო ადრე. შემდეგ მოკრეფისა და გაწმენდის აბლაბუდისაგან (ბამბისაგან) პარკები კარგები გადაარჩიეთ. ცალ-ცალკე უნდა იქნეს 1) ერთნაირი ფერისა, 1) მაგრები, 3) რბილები, 4) ლაქიანები, 5) დომფალები. წინააღმდეგ შემთხვევაში პარკს ფასი ეკარგება.

—

ბოჟის ან ბობლის დახოცვა პარკში. პარკების მყიდველები, მომეტებულად რომლებიც სხვა ქვეყნიდგან არიან მოსულნი, დიდად და ოსტატურად სარგებლობენ იმით, რომ ჩვენში, სოფლებში, პარკში (მატლის, ბოჟის) დახოცვა არ იციან. მეაბრეშუმეები ფიქრობენ, რომ თუ მალე პარკები არ გაყიდონ. პეპლები გამოვა და რა საკვირველია ამით ისინი უნდა დაიღუპონ. მყიდველები კი ამას უცდიან და არ ყიდულობენ იქამდი, სანამდისინაც არ მოაწევს დრო პეპლის გამოსვლისა. ამ დროს პარკსაც წონა ეკარგება და მეაბრეშუმეები, საჭიროების დასაკმაყოფილებლად იღებენ ნახევარ ფასს და ჰკიდიან ამდენი ხნის შრომის ნაყოფს. ასაცილებლად ამ უბედურებისა იძულებული ვართ შევისწავლოთ უკანასკნელად ეს ოსტატობაც, რომ პარკი მაშინ გავყიდოთ, როცა მას რიგიანი ფასი ექნება. ვეცადოთ მყიდველი ჩვენთან მოვიდეს და არა ჩვენ მათთან.

პარკში ბობლის დახრჩობისთვის საჭირო არის: უბრალო კარდალი, საცერი და რამე ფართალი (ზეწარი ან პირსახოცი, ბალიშის პირი და ან რამე სხვა) რომლებიც ყოველ ოჯახში მოიპოვება. ჩამოჰკიდეთ ქვაბი ცეცხლზედ, ჩაასხით შიგ წყალი იმდენი, რომ ცარიელი ადგილი დარჩეს ერთი მესამედი ქვაბისა. როცა წყალი ადუღდება, რასაკვირველია ბლომად ორთქლი ამოვა. ამ ორთქლზედ დაადევით საცერი ისე, რომ ორთქლი საცერში გადიოდეს. საცერში ჩააფინეთ რამე ფართალი, მაგ. სალფეტკი და ამაზედ დაყარეთ პარკი, სისქით სამი-ოთხი ვერშოკი. ამაზედ ზეით დააფინეთ კიდევ რამე. წყლის ორთქლი გავა პარკებში და 10—15 მინუტში ბობლებს დახოცს. შესატყობლად იმისა— დაიხოცა ბობლები თუ არა მოიქეცით ამ ნაირად: გადასწიეთ სულ ზეითური გადაფარებული ტილო, აიღეთ სულ ზეითური ერთი პარკი მოსჭერით მჭრელი დანით თავი, განით ისე, რომ ბობლი არ გასჭრათ, ამოიღეთ ბობლი და დაიდევით ხელის გულზედ დააჭირეთ გულზედ ან კუდზედ თითი, თუ ბობლი არ ინძრევა, მაშ მომკვდარა, წინააღმდეგ შემთხვევაში კიდევ გააჩერეთ ორთქლში. *)

როცა ბობლი დაიხოცება, ამოიღეთ პარკები და დაყარეთ თხლათ წმინდა ადგილზედ, უსათუოთ ჩრდილოში, უნდა თითქმის ერთ თვემდი დრო. გაუმშრალი პარკი არ გაგზავნოთ გასაყიდათ, თორემ შეიძლება გაფუჭდეს.

ამ წერილით ვათავებ მე ძალიან შემოკლებით ბაას ისეთს სამეურნეო ნაწილზედ, რომელსაც შესანიშნავი მომავალი აქვს ჩვენს ქვეყანაში, თუ რომ მეურნეებმა მიაქციეს იმას შესაფერისი ყურადღება. ჩემის მხრით მე, აღჭურვილი სურვილით გაუზიარო პატივცემულ მკითხველებს ის, რისიც მოვალეა ყოველი ჩვენთაგანი, ბედნიერად ჩავთვლი ჩემს თავს, თუ რომ გაზ. „ცნობის ფურცლის“ შემწეობით რამე ნაყოფს მოუტანთ ჩვენს მეაბრეშუმეებს. აგრეთვე უღრმესად დავალებული ვიქნები იმისი, ვინც მოხსენებული დარიგებით წაიყვანს აბრეშუმობას და ამის შედეგს გამაგებინებს ან წერილით, ან გაზეთით.

ნ. მკურნალი

---

*) დიდხანს ორთქლში გაჩერება არ ვარგა, რადგანაც შეიძლება ბოჟი გასკდეს და პარკი გაფუჭდეს.

◆

დეპეშები

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

10 მაისი

კონსტანტინეპოლი. რუსეთის ელჩი გუშინ სალამალეკის შემდეგ მიიღო სულთანმა აუდენციაში.

ვენა. იმპერატორმა ფრანც-იოსებმა უბოძა გერმანიის მემკვიდრე პრინცს წმ. სტეფანეს 1-ლ ხარ. ორდენი.

ბერლინი. სარწმუნო წყაროებიდამ სჩანს, რომ საფუძველს მოკლებულია ის აზრი, თითქო გერმანია შესცვლიდეს თავის დამოკიდებულებას ისპანია ამერიკის ომის შესახებ. გერმანია აწიც დაიცავს სასტიკს, კეთილ-სინიდისიერ ნეიტრალიტეტს, არც ერთ მებრძოლ მხარეს არ მიემხრობა და ყველაზე ნაკლებ შეერთებულ შტატების წინააღმდეგ წავა.

მადრიდი. რადგან ისპანიის გემმა „მონსერატმა“ სამჯერ გაარღვია კუბის ალყა, ამის გამო გაზეთები ამტკიცებენ, რომ ალყა ნამდვილი არ არის.

ადმირალი კამარა, ზღვის მინისტრთან მოლაპარაკების შემდეგ, დაბრუნდა კადიკსში, სადაც შეუდგება იმ სათადარიგო ესკადრის ხელმძღვანელობას, რომელიც მალე გამოვა კადიკსიდან.

კალკუტა. სინგა პურის ახლომახლო დღეს მოხდა თვალსაჩინო არეულობა, რომელიც შავი ჭირით არის გამოწვეული. ექიმს, რომელიც ადგილს ეძებდა განცალკევებულ ქოხებისათვის, თავს დაესხა ხალხი. მან ჯერ გააფრთხილა ხალხი და შემდეგ სროლა დაუწყო: ერთი მოკლა და ორი დასჭრა, ხალხმა თავი მოიყარა სასანიტარო ბიუროს წინ და მოითხოვა ექიმი, მაგრამ გაფანტეს.

პეკინი. ჩინელები დაიჭერენ ვეი-ხაივეის ორშაბათს, იაპონელთა წასვლის შემდეგ. ინგლისელები შემოვლენ სამშაბათს. ჩინეთისა და ინგლისის დროშები გაშლილი იქნება სამამ ინგლისელები არ ჩაიბარებენ შენობებს, თოფ-ხანას და ფორტებს. შემდეგ დარჩება მარტო ინგლისის დროშა ციხე-სიმაგრეზე. ამ ჟამად ვეი-ხაივეიში იმყოფება ბრიტანიის სამი გემი.

ჩატანუგა. აქედან 5 მილის სიშორეზე მოხდა მატარებელთა შეჯახება: სამგზავრო მატარებელი დაეჯახა სამხედრო მატარებელს, რომელშიაც იმყოფებოდა მისურის პირველი ქვეითი ჯარი. 5 ჯარის-კაცი მოკლულ იქმნა, 12 დაიჭრა.

კივესტი. განთიადისას შლეის ფლოტმა ჩაუშვა ზღვაში დუზა კივესტიდან 6 მილის სიშორეზე. სამპსონის ფლოტი მოვიდა ნაშუადღევის 5 საათზე. სამი დიდი სატრანსპორტო გემი ჯარის გადასაზიდი მოწყობილობით მოვიდა აქ ნაშუადღევს. გემები „ფანკროფტი“, „კარტინე“, „ელენა“ და „ვილმინგტონი“. საჩქაროდ გაუდგნენ გზას 18 მაისს, საღამოს. „ს.-პოლმა“ წაიღო ნახშირი და წავიდა მზის ჩასვლისას.

11 მაისი.

პეტერბურღი. ბელინსკის ორმოცდა ათი წლის გარდაცვლის დღე მწერალთა კრებამ ქალაქის საბჭოს დარბაზში იდღესასწაულა.

ასხაბადი. ბუხარის ემირი გაემგზავრა პეტერბურღს.

მადრიდი. დღეს ბჭობა ჰქონდათ საგასტას, კასტილიოს და ყველა მინისტრებს.

ბლანკო დეპეშით აცნობებს მთავრობას, რომ ამერიკის გემები ყუმბარებს ესროდნენ ნევიტასო. რამდენიმე შეტაკება იყო აჯანყებულებთან.

პარიზი. 169 არჩევანებში რესპუბლიკანელთ ერგოთ 66 ადგილი, რადიკალებს 59, სოციალისტებს 34 და მონარხისტებს 10, რესპუბლიკანებს დაეკარგათ 12 ადგილი, სოციალისტებმა შეიძინეს 6 ახალი ადგილი.

სოფია. სააპელაციო სასამართლომ დაამტკიცა პირველი განაჩენი გაზ. „Свѣтъ“-ის რედაქტორის კამარიოვზე ცილის წამების გამო. დამნაშავე, წარმომადგენელი გაზ. „ნაროდნი პრავასი“ დააჯარიმეს 1000 ფრანკზე და დააპატიმრეს ოთხის თვით.

* * *

განცხადებანი

ქართველთა ამხანაგობის
გამოცემანი
(ისყიდება საკუთარ კიოსკში, ქაშვეთის ეკლესიის პირდაპირ, ბაღის კუნჭულში)

თხზულებანი ა. ყაზბეგისა (მოხევიშვილისა) ავტორის სურათით და იგივე მე-IV ტომი მშვენიერს ქაღალდზე და მშვენიერსავე ყდით (თითო)	2—50
თხზულებანი ი. დავითაშვილისა სურათით, ბიოგრაფიით და ფაქსიმილეთი . .	„ —80
იგივე მშვენიერს ქაღალდზე . .	1—25
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა, ლეგენდა-პოემა ბაჩანასი	„ —25
სალხური ზღაპრები I ნაწილი	„ —30
იგივე კარგს ქაღალდზე, მშვენიერი ყდით	2—50
იგივე ტომი III	1—„
იგივე ტომი IV, იზა, ორი წიგნი	1—60
იგივე კარგს ქაღალდზე მშვენიერი ყდით	3—„
ჩანგი	1—„
სოფლის კუნწულა, დ. მაჩხანელისა	0—20
თხზულებანი აკაკისა, ტომი I	1—„
იგივე კარგს ქაღალდზე მშვენიერი ყდით	2—50
იგივე ტომი II	1—„
იგივე კარგს ქაღალდზე მშვენიერი ყდით	2—59
არაკები, საბა ორბელიანისა, ბავშვებისთვის	
სიბრძნე-სიცრუვე, მისივე .	„—75
იგივე კარგს ქაღალდზე . .	1—50
სამზარეულო ქართული ევროპიული საჭმელებისა . .	1—50
თხზულებანი რ. ერისთავისა, ტომი I, სურათით . .	1—„
იგავ-არაკნი, მისივე . . .	„—20
ღვინის დაყენება, პროფესორის ვ. პეტრიაშვილისა . .	2—50
აღა-მაჰმად-ხანის შემოსვლა ქ. ტფილისში თ. ა. ვახ.-ძე ჯამბაკურიან-ორბელიანისა .	„—25
საქართველო და მისი ისტორიული წარსული დრო, ვ. პოტტოსი	„—40
მეფე დავით აღმაშენებელი და მისი დრო, ისტორიული მონოგრაფია ნ. ურბნელისა	„—50
ივენგო, რომანი ვალტერ სკოტისა	1—„
ცეცხლითა და მახვილითა, რომანი გ. სენკევიჩის, . .	1—50
დასტურ-ლამა თხზულებანი ნიკოლოზ დადიანისა . . .	„—25
გაბრიელ ეპისკოპოსი იმერეთისა, სურათით . . .	„—30
სიბრძნე ბალავარისა . . .	„—30

(100—69)

ახლად გახსნილი
სტამბა
„ცნობის ფურცლისა“
ტფილისი, სასახლის ქ., სათავად-აზნაურო ქარვასლაში №№ 119, 120 და 121
✦✦ სტამბა ყოველისფრით სავსე და მოწყობილია ✦✦
ყოველ-გვარი საქმე სრულდება სწრაფად, სუფთად და იაფად.
სტამბა ასრულებს აგრეთვე პროვინციის მცხოვრებთა შეკვეთას; მსურველნი მიჰმართავენ სტამბას, რომელიც კისრულობს ხელ-ნაწერების აწყობას, დაბეჭდვას, ქაღალდის ყიდვას, კორექტურას, ენის შესწორებას, საცენზუროდან ნება-რთვის აღებას და სხ.
ჰბეჭდავს სავიზიტო ბარათებს სხვა-და-სხვა გვარ ქაღალდზე ვაჟებისა და ქალებისათვის იაფად და მშვენივრად.

ВО ВНОВЬ ОТКРЫТОЙ
ТИПОГРАФІИ
„Цнобисъ Пурцели“
(В. Л. Гуніа)
Тифлисъ, Дворц. ул., д. Грузинскаго Дворянства.
Исполняются всевозможные заказы на всѣхъ Туземныхъ и Европейскихъ языкахъ.
Дешевизна, изящество и быстрота исполненія.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 11-го Мая 1898 г. სტამბა „ცნობის ფურცლისა“ (ვ. გუნიასი) სას. ქ. სათ.-აზ. ქარვ. რედაქტორ-გამომცემელი ვალ. გუნია